

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับการคงอยู่ในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3 ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร อุทัยธานี โดยมีรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำและมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 1 ปี ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3 จำนวน 465 แห่ง จำนวนพยาบาลวิชาชีพ 561 คน (งานการเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร งานการเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยนาท งานการเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ งานการเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร งานการเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี ณ เดือนพฤศจิกายน 2556)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำและมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 1 ปี ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3 ได้มาโดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สํารวจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3 ทั้งหมด 465 แห่ง และสํารวจประชากรพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด 561 คน

2.2 คํานวณหากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973 อ้างอิงใน บุญใจ ศรีสถิตยัณราทร, 2553, หน้า 207)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร

- e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้
โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.05
ที่ระดับความเชื่อมั่น 95

$$n = \frac{561}{1 + 561 (0.05)^2}$$

$$= 234$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่าง} = 234 \text{ คน}$$

2.3 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) จากกลุ่มประชากรดังขั้นตอนต่อไปนี้

2.3.1 พื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3 มี 5 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ ชัยนาท อุทัยธานี และพิจิตร

2.3.2 สุ่มเลือกตัวอย่างจังหวัดในเขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3 แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากเลือก 3 จังหวัด เพื่อเป็นตัวแทนประชากร ได้แก่ ชัยนาท อุทัยธานี และนครสวรรค์ จำนวนพยาบาลวิชาชีพ 234 คน

2.3.3 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากขนาดประชากรและขนาดของกลุ่มตัวอย่างวิธีการคำนวณ กำหนดสัดส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่าง = $359 \div 234$
= 1.5 : 1

3. สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากรายชื่อของพยาบาลวิชาชีพในแต่ละโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แบบไม่คืนที่ให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัด ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนตัวแทนประชากร กลุ่มตัวอย่าง ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบลแยกตามจังหวัดเขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน รพ.สต. (แห่ง)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
1	ชัยนาท	72	125	82
2	นครสวรรค์	138	164	107
3	อุทัยธานี	58	70	45
รวม		268	359	234

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างด้วยตนเอง ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อคำถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด รายได้ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็น ข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและเติมคำ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลการคงอยู่ในงาน ประกอบด้วย ระยะเวลาที่เริ่มปฏิบัติงาน จนถึงระยะเวลาที่วางแผนจะปฏิบัติงานในฐานะพยาบาลวิชาชีพอยู่ต่อไป ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 5 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด และเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามกรอบแนวคิด ของ Walton (1975, pp. 12-15) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 48 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	จำนวน 7 ข้อ (ข้อ 1-7)
สภาพการทำงานที่ดีมีความปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ	จำนวน 8 ข้อ (ข้อ 8-15)
ความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน	จำนวน 7 ข้อ (ข้อ 16-22)
โอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคล	จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 23-27)
การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน	จำนวน 7 ข้อ (ข้อ 28-34)
สิทธิของพนักงาน	จำนวน 6 ข้อ (ข้อ 35-39)
เวลาทำงานกับชีวิตส่วนตัว	จำนวน 7 ข้อ (ข้อ 40-44)

ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ภายในองค์การและสังคมภายนอก จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 45-48)

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (rating scale) ประกอบด้วยข้อความเชิงบวกทั้งหมด คำตอบมี 5 ระดับ กำหนดให้ ผู้ตอบเลือกเพียง 1 คำตอบ จาก 5 ตัวเลือก ดังนี้

5	หมายถึง	ท่านเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ท่านเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงในระดับมาก
3	หมายถึง	ท่านเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ท่านเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงในระดับน้อย
1	หมายถึง	ท่านเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนน

การแปลผลระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพจากค่าเฉลี่ยที่คำนวณจากผลรวมของคะแนนทั้งหมด โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2539)

คะแนนเฉลี่ย การแปลความหมาย

4.51 – 5.00	คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรง (Validity)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์จากนั้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการพยาบาล การวิจัยทางการพยาบาล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนด ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ตรงกับเรื่องที่ต้องการวัด (Content validity) โดยกำหนด ข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.8 – 1.00 เท่านั้น ที่จะนำมาใช้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553, หน้า 232) ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่า IOC พบว่ามีข้อคำถามในแบบสอบถามในตอนี่ 2 และ 3 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 -1.00 ทุกข้อ

2. การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป โดยแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานได้ค่าความเที่ยง 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือ และขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ส่งถึง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 จังหวัด ตามข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้พร้อมด้วยโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับสังเขป และตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการทำวิจัย คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามการวิจัยทางไปรษณีย์ให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่ง ใน 3 จังหวัด และขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตามรายชื่อที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้แนบซองสำหรับจัดส่งแบบสอบถามและค่าใช้จ่ายในการจัดส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์
4. ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 1 มกราคม – 1 มีนาคม 2557
5. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 234 ฉบับและแบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและการคงอยู่ในงาน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

2. วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับการคงอยู่ในงาน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราฎร, 2553, หน้า 377)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.00 – 0.29	ต่ำ
0.30 – 0.69	ปานกลาง
0.70 – 1.00	สูง

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

เป็น + แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันในลักษณะตามกัน

เป็น - แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรที่ศึกษามีลักษณะตรงข้ามกัน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานและการคงอยู่ในงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 3 เป็นการสอบถามตามการรับรู้ของผู้ตอบ ผู้วิจัยจึงตระหนักว่าการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดการป้องกันผลกระทบด้านจริยธรรมที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ตอบแบบสอบถามและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ดังนี้

1. จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยทำหนังสือถึงประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานประกอบการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

2. มีเอกสารชี้แจงข้อมูล และคำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant Information Sheet) ที่แจ้งสิทธิของผู้ตอบแบบสอบถามให้ทราบว่า มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วม

หรือไม่เข้าร่วมในการวิจัย ไม่ว่าผู้เข้าร่วมวิจัยจะเข้าร่วมการวิจัยหรือไม่ก็ตาม จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

3. การป้องกันผลกระทบต่อบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องระบุชื่อ และนามสกุล ในแบบสอบถาม

4. การปกปิดข้อมูล แบบสอบถามทุกฉบับได้บรรจุลงในซองเอกสารสีน้ำตาลเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถใส่แบบสอบถาม กลับคืนให้แก่ผู้วิจัย ถือเป็นการปกปิดข้อมูล เป็นความลับ และไม่สามารถระบุถึงตัวผู้ตอบแบบสอบถามได้

5. การป้องกันผลกระทบทางลบต่อภาพลักษณ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คำตอบที่ได้รับถูกนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ แปลผลข้อมูลโดยไม่มีการอ้างอิงถึงตัวบุคคล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัดอยู่ และการรายงานผล ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัยโดยภาพรวมเท่านั้น ไม่มีการรายงานข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแต่ละแห่ง

